

Musika

Txinako aukerak baliatu dituen mungiarra

Beñat Fuentes mungiarra eta Xujun txinatarra jende askoren arreta berenganatu dute Txinan, pop-rock dantzagarria oinarri hartuta hainbat estilotara zabalduz. The Tree du izena taldeak eta ekainean argitaratu dute lehen diskoa. Irailean ekialderako bidea berriz hartu aurretik gitarra jotzaile gaztea Euskal Herrian dela probestuz, harengana hurbildu gara.

GORKA BEREZIARTUA

Argazkiak: Dani Blanco

HISTORIA ENTZUN eta ezin saihestu Hertzainak esaldi jada topiko samar hartaz akordatzeari: “Euskadin rock and rollak ez du inoiz dirurik emanen”. Gehienei ez baitie sos handirik ematen; ez gutxienez musikari esker bizitzeko. Beñat Fuentesek hainbat taldetan jo du azken urteotan, Póg Mo Thón-en rock metalerotik Akustika-ren ildo esperimentaleira; eta musika egin bitartean, Fisika ikasitakoa eta hiztegi gintzan lan egindakoa da. Horraino, dena normal. Kontua da, momentu batean *orientazio* berri baten premia sentitzen duela, kanpora joateko beharra, apustu berriak egiteko grina. Eta Txinara abiatzen da, hizkuntza ikasteko asmoarekin, baina gitarra, badaezpada, beti aldean. Sos batzuk ateratzeko ezkontzetan-eta musika jotzen hasiko da; gero artista txinatar batekin kolaboratzeko eskatuko dio eta –gauzak horrela pasatzen dira, ustekabean– jaialdi unibertsitario batean aritu ondoren Xujun hurbilduko zaio, zerbait elkarrekin egiteko proposamenarekin.

“Ez genuen talde moduan ikusi, hasieran proiektu bat zen. Soinu-bandak egiten genituen, kolaborazioak artista pila batez, galeria bateko musika... kontzertu budista bat ere idatzi genuen”. Sustrai horietatik joango da arbola garaiera hartzen: The Tree sortuko da, bi kideko talde euskal-txinatarra, aurtengo ekainean izen bereko CDa kaleratu duena. Disko eklektiko samarra da, lehenengo abestitik (*Bye, bye, bye*) iragartzen du etorriko dena: erritmo errepikakorrak pop-rock dan-

tzagarriaren norabidean jartzten du entzulea, baina erdira iritsita, atmosfera dentsuagoetan sartzen da, mantsotu egiten da, erreflexiboago bihurtzen, amaieran ostera eztanda egiteko. Koktel osoa dago antzeko osagaiekin egina: gorputza mugitzera gonbidatzen duten abestiak, AEBetako folkaren eta post-rockaren aztarnekin, konbinazioa larregi behartu gabe. Ahots-melodia malenkoniatsuak kontrastea egiten du moldaketa argiagoeekin eta horrek badu zerikusia taldekideen izaerarekin. “Han egin dizkiguten elkarrizketa guztietan Xujunek esan du bera dela baikorra eta neu ezkorra; eta kanta askotan igartzten dela hori”. Baina Fuentes ez dago erabat ados lagunaren definizioarekin: “Berak ‘ezkorra’ esaten du, beti nagoelako... zelan esan...” –segundo batzuk behar ditu hitz zehatzarekin jotzeko– “existentzialista, uste dut hori dela berba. Eta berak hori ezkortasunarekin lotzen du. Interpretatzeko era bat da”.

Halakoak gehiagotan ere pasako zaizkielakoan dator galdera: ea nola gobernatzen dituzten txinatarrak eta euskaldunak diferentzia kultural horiek. Erantzuna: ez dutela hainbesteko garrantzirik, batzen dituen handiagoa denean. Fuentesek azaldu duenez, taldea sortu baino lehen, aurretik bakoitzak egindako musika pasa zioten elkarri. Xujun muturreko metala jotakoa zen, baina azkenaldian Sigur Ros-en tankerako musikarekin ari zen. “Ikusi nuen hain gauza diferenteak egin zituela eta pentsatu nuen: ‘Neuk be berdin egin dut, gauza berri bat egin behar badut, aurrekoarekin zerikusirik ez edukitzen saiatzen naiz’. Eta akaso horrek eroan gaitu proiektu honetara, nahiz eta gure arteko ezberdintasunak handiak izan, bai kulturalak, bai bestelakoak”.

Kantetako hitz gehienak ingelesez dira, baina bada euskarazko bat ere (*Venus dago ederren*), eta txinerazko esaldiak zenbait kantatatan. Taldea osatu aurretik elkarrekin egin zituzten proiektuetan hasi ziren ingelesez, enkarguz egindako musketan horrela eskatu zirelako. Ildo horri eutsi diote diskoa presta-

Momentu ona da Txinan musikari izateko: biztanleriarekin proportzioan, ez daude talde gehiegi Beñat Fuentesek azaldu duenez

tzen hastean, asko eztabai-datu ondoren. Xujunentzat, ez baitu hizkuntza ezagutzen, konplikatu da. Orduak entsetzen. Eta euskarazko kanta egiteko, beste hainbeste. Gainera –hau kontatzeko modukoa da– berak eskatu zion Fuentesi *Venus dago ederren*eko hitzak bizkaieraz idazteko.

Bi laguneko orkestra

Ohitzen ari gara partaide gutxi dituzten taldeetara; are, kide bakarreoetara. Mursego edo Argazki Bat Behelainoan bezalako enaitzek erakusten dute, *loop*-ak egoki erabilia, irudimenarekin eta teknologia lagun, asko egin daitekeela –eta ondo– jende gutxi izan arren. Berdin The Treerekin: bi kide eta instrumentu asko jotzeko. “Apustua izan da, ea bi lagunek nola egin genezakeen talde itxura edukitzeko. Pedal asko erabiltzen ditugu, Xujunek kanta askotan jotzen du bateria eta neuk be erabiltzen dut bonboak dispartatzeko pedala”.

Zortzi pistako grabagailu batekin erregistratu dute disko osoa. Txinarako hegazkina hartzean maletan sartu zuen Fuentesek; beti eraman izan du gainean, doinuren bat buruan edukiz gero, berehala gorde ahal izateko. Azkenean hori baino zuku gehiago atera dio ordea. Taldean hasi, kantak egin eta diskoa grabatzea buruan harturik, estudio batera joatea izango zen hurrengo urratsa. Managerrak erakutsi ere egin zien, non grabatuko zuten. “Estudio ona zen” aitortu du; “baina esan genion: ‘Bale, erabiliko dugu zure estudioa, baina grabatu beharrean gaur egungo teknologiagaz, zortzi pistako honegaz egingo dugu’. Eta ez zen arazorik egon”. Musikan erromantizismoa galdu dela uste du Fuentesek, ordenagailuek “artifiziala” bihurtu dutela nola grabazioa, hala entzuteko modua. “Eta gainera, askotan entzuten duzuna ez da benetako taldea. Ordenagailuak %70eko pisua dauka. Lehen ere teknikaria oso inportantea zen, baina taldeak berak nortasuna zeukan. Gaur egun ordenagailuagaz dena egin duzu”.

Aukeratu zuten ba, eta ez dira damutu, baina prozesua zaildu egin du tresneriaren

Ezkerrean Fuentes eta Xujun, diskorako erabili duten tresneriarekin. Eskuinean berriz, Txina osoa zeharkatu duen bira iragartzen duen afixa.

bereziak. Sei edo zazpi minutuko kanta egiten dituen talde batentzat, pieza bakoitza akatsik gabe jo beharra neketsua baita; zerbait oker grabatzen den bakoitzean, kanta osoa hasieratik jo behar berriz ere; eta batzuetan “copy-paste” miragarria faltan botatzen da. Baina ideia bat jarri zuten horren guztiaren gainetik: “Onak edo txarrak, baina guk benetan zer jotzen dugun erakutsi gura genuen”.

Txina osoa zeharkatu duen bira

Eta atera bezain pronto, sekula ezta oihartzuna: Xiami.com atarian –Txinako musika webgunerik handienean– zeresan franko emango du The Treck; beraien katek egunero milaka entzunaldi izango dituzte; eta herrialde osoa zeharkatuko duen bira abiatuko dute. Garrantzia kendu nahi dio Fuentesek, dena den. Ez direla famatuak han, ezta hurrik eman ere. Momentu onean harrapatu dituela, ez besterik; Txinan ez daudela talde gehiegi biztanleriaren proportzioak kontuan hartuz gero; eta entzuleak aldiz, badaudela. “Hangzhou-n adibidez, talde pila bat daude, baina hasten zara konparatzen eta... Bilbon baino gehiago ez”. Eta hori, kontuan izanda hiriak sei milioi biztanle dauzkala, bada datu interesgarria.

Zenbaki gehiago: “Hasten zara konparatzen eta, hemen noren kanta entzuten da egunero 55.000 aldiz? Inorena be ez. Inposiblea da, ez dagoelako jenderik. Baina Txinako

internautak, AEBetako biztanleak baino gehiago dira”. Zehazki, 145 milioi lagun gehiago, 2011n 457 milioi lagunek erabiltzen baitute Internet herrialdean. AEBek 312 milioi biztanle dituzte, Wikipediak dioskenez. Handia dela Txina gero. “Neuri be kosta egiten zait jabetzea oraindik. Ezin da”.

Urrun daude horiek denak Mungiatik. Hizketan ari garen bitartean lagunak eta ezagunak hurbiltzen zaizkio Beñati, zer moduz, noiz zoaz hara berriz, a, elkarrizketa bat, barkatu, gero hitz egingo dugu. Irail hasieran itzuliko da Txinara, han ereindako arbola musikarari kimu berriak nola jaiotzen zaizkion ikustera. Hona ere fruituek iristen segitzen badute, ez da albiste txarra izango. ■

CuadraBus

www.cuadrabus.com

☎ 945 890 804 / 670 477 727 · Faxes: 945 892 215
info@cuadrabus.com